

OBEC BREZA

***KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB
OBCE BREZA***

2018 - 2027

MÁJ 2018

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB OBCE BREZA, 2018 – 2027

OBSAH

1. ÚVOD	4
1.1 Komunitné plánovanie sociálnych služieb	5
1.1.1 Komunita a komunitné plánovanie	5
1.1.2 Hlavné princípy a znaky komunitného plánovania	5
1.1.3 Komunitný plán	6
1.1.4 Tvorba KPSS v obci Breza	7
1.1.5 Účastníci procesu komunitného plánovania	10
1.2 Sociálne služby	13
1.2.1 Legislatívny rámec sociálnych služieb.	13
1.2.2 Charakteristika a klasifikácia sociálnych služieb.	13
2. ANALÝZA SOCIÁLNEJ OBLASTI	15
2.1 Socio – demografická analýza.	15
2.2 Analýza poskytovaných sociálnych služieb.	17
2.3 Analýza cieľových skupín a ich požiadavky na sociálne služby.	18
3. STRATÉGIA ROZVOJA SOCIÁLNEJ OBLASTI 2018-2027	21
3.1 Ciele, priority a opatrenia rozvoja sociálnych služieb.	21
4. IMPLEMENTÁCIA KPSS OBCE BREZA 2018 - 2027	22
4.1 Vyhodnocovania KPSS, spôsob zmeny a aktualizácie KPSS.	23
5. ZÁVER	24

Použité skratky

KPSS – komunitný plán sociálnych služieb

VÚC – vyšší územný celok

SR – Slovenská republika

NR SR – Národná rada Slovenskej republiky

PHSR - Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja

EÚ – Európska únia

NATO - Organizácia Severoatlantickej zmluvy (angl. *North Atlantic Treaty Organization*)

DI – deinštitucionalizácia

SWOT - Silné stránky (**S**trengths), Slabé stránky (**W**eaknesses), Príležitosti (**O**pportunities), Ohrozenia (**T**hreats).

POUŽITÁ LITERATÚRA

- Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov
- Komunitné plánovanie sociálnych služieb – PhDr. Woleková, SOCIA (2004)
- SOCIÁLNE SLUŽBY: Zacielené na kvalitu, Lýdia Brichtová, Kvetoslava Repková, Bratislava, 2014
- www.statistics.sk
- www.breza.sk
- Breza, 2018, Doc. PhDr. Maťovčík Augustín, DrSc. a kol.

1. ÚVOD

Príhovor starostu obce

Vážení občania,

poslaním sociálnych služieb je pomôcť ľuďom udržať si alebo znovu získať svoje miesto v spoločnosti, v komunite, v ktorej žijú. Sociálne služby sa dotýkajú každého. Komunitné plánovanie je plánovanie komunity pre komunitu alebo inak, ľudí pre ľudí. Prostredníctvom tejto metódy je možné sociálne služby plánovať tak, aby čo najviac zodpovedali potrebám jednotlivých skupín občanov, ale zároveň, aby zohľadňovali možnosti poskytovateľov sociálnych služieb vrátane obce.

Platnosťou zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov samospráva prevzala od štátu všetky sociálne služby a začala naplno naplňovať svoju novú úlohu: zabezpečiť pre obyvateľov v nepriaznivej sociálnej situácii pomoc, potrebnú na preklopenie ktorú potrebujú.

Zákon ukladá obciam a mestám vypracovať komunitný plán sociálnych služieb, ktorý je strategickým dokumentom na realizáciu cieľov. Snahou obce je, aby sa postupne v ďalšom období zabezpečovali úlohy a ciele stanovené v Komunitnom pláne sociálnych služieb. Vďaka komunitnému plánu sa nám bude dariť adresnejšie a efektívnejšie využívať financie obecného rozpočtu pre skvalitnenie sociálnych služieb tam, kde je to potrebné a dôležité.

Verím, že sa nám spoločnými silami podarí postupne v nasledujúcich rokoch naplniť stanovené priority a tým dosiahnuť vyššiu úroveň kvality života občanov, odkázaných na pomoc inej fyzickej osoby.

S úctou

Ing. Ladislav Matejčík

1.1 Komunitné plánovanie sociálnych služieb

1.1.1 Komunita a komunitné plánovanie

Komunitné plánovanie je:

- jednou zo základných metód riadenia rozvojových procesov,
- metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali miestnym špecifikám a potrebám jednotlivých občanov,
- otvorený proces zisťovania potrieb a zdrojov a hľadanie najlepších riešení v oblasti sociálnych služieb.

Komunitné plánovanie je dobrý spôsob ako začať spoluprácu a vytvárať trvalejšie partnerstvá. V porovnaní s inými metódami výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie, pretože zapája všetkých, ktorých sa daná oblasť týka. V procese prevažuje dialóg a vyjednávanie, dosiahnutý výsledok je prijatý a podporovaný väčšinou účastníkov.

Cieľom komunitného plánovania je najmä:

- posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce,
- predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín,
- opäť vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji (a v niektorých prípadoch predstavujú pre obyvateľov hrozbu, či vyvolávajú strach a neistotu).

Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby.

1.1.2 Hlavné princípy a znaky komunitného plánovania

- **Partnerstvo medzi všetkými účastníkmi** – potreby a ciele všetkých účastníkov majú rovnakú váhu. Názorom všetkých strán musí byť venovaný rovnaký priestor.
- **Zapájanie miestneho spoločenstva** – pri zapájaní miestnej komunity, obyvateľov daného územného celku, je nutné hľadať rôzne metódy a formy oslovenia a zapojenia tak, aby ponuka na spoluprácu bola zrozumiteľná (napr. podľa miestnej časti, spôsobu života, záujmov, etnickej príslušnosti...). Nikto nemá byť diskriminovaný a vylučovaný.
- **Hľadanie nových ľudských a finančných zdrojov** – nie je možné zabúdať na spoluprácu s podnikateľmi, ktorí sa už v minulosti angažovali v tejto oblasti, na význam práce dobrovoľníkov v sociálnych službách, na svojpomocné skupiny, rodinnú starostlivosť, susedskú výpomoc. Komunitné plánovanie sociálnych služieb je jedným z nástrojov na celkové zlepšenie kvality života v obci.

- **Práca s informáciami** – je nevyhnutné zabezpečiť rovnaký prístup k informáciám pre všetkých, ktorí sa plánovania zúčastňujú a zabezpečiť odovzdávanie informácií verejnosti. Ak budú informácie pravidelne odovzdávané, bude možné očakávať relevantné pripomienky a podnety. Je dôležité stanoviť, ako bude možné vznášať pripomienky a ako sa bude s pripomienkami nakladať.
- **Priebeh spracovania komunitného plánu je rovnako dôležitý ako výsledný dokument** – komunitné plánovanie nerobia experti. Proces komunitného plánovania znamená vyhľadávanie, zapájanie a diskusiu rôznych ľudí. Tento proces umožňuje, aby navrhnutý systém sociálnych služieb bol jedinečný a neopakovateľný a plne zodpovedal miestnym potrebám, podmienkam a zdrojom. To nevylučuje, aby proces komunitného plánovania bol profesionálne facilitovaný a výsledný dokument – komunitný plán – napísala poverená skupina alebo objednaný odborník.
- **Zohľadnenie už vytvorenej a osvedčenej spolupráce** – dobre fungujúca spolupráca môže byť inšpiráciou pre ostatných účastníkov komunitného plánovania. Prehĺbenie spolupráce medzi všetkými účastníkmi prináša kvalitnejšiu ponuku sociálnych služieb.
- **Kompromis priania a možností** – výsledkom komunitného plánovania je vždy kompromisné riešenie medzi tým, čo chceme a tým, čo máme k dispozícii. Možnosťami v tomto prípade nie sú iba materiálne, finančné a ľudské zdroje, ale tiež spoločná dohoda, ktorá vymedzuje, kto a ako sa bude na dosiahnutí cieľov komunitného plánu podieľať.

1.1.3 Komunitný plán

Dobre spracovaný komunitný plán sociálnych služieb:

- je výsledkom vyjednávania medzi všetkými účastníkmi procesu,
- je naplňovaný v rámci širokého partnerstva v komunite,
- zodpovedá miestnym podmienkam a potrebám,
- stanoví krátkodobé aj dlhodobé ciele a priority rozvoja sociálnych služieb,
- mapuje všetky verejné, súkromné aj dobrovoľné subjekty z hľadiska aktivít, ktoré smerujú k naplneniu vytýčených cieľov,
- obsahuje systém sledovania a hodnotenia postupu a priebežného informovania verejnosti.

Prečo je potrebný komunitný plán pre obec? Čo prináša obyvateľom obce?

- Vytvorenie strategického dokumentu uľahčí možnosti získavania prostriedkov pre sociálne služby.

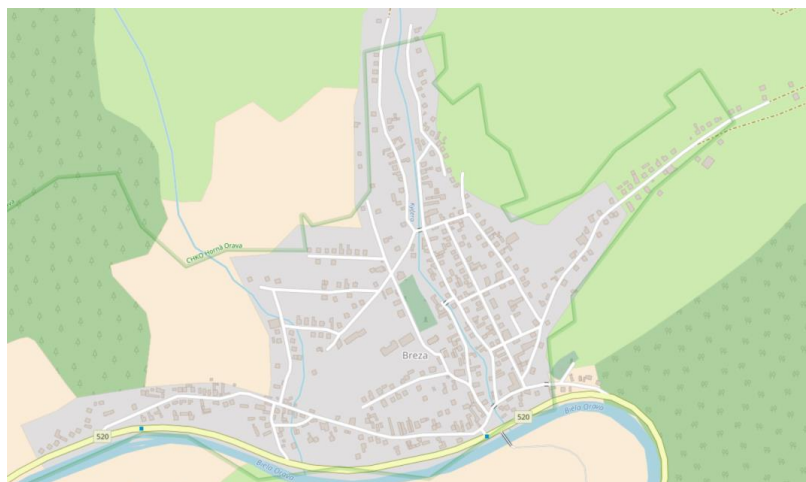

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB OBCE BREZA, 2018 – 2027

- Komunitný plán sociálnych služieb je prostriedok pre optimalizáciu výdavkov v oblasti sociálnych služieb.
- Možnosť pre získanie takých foriem a druhov sociálnych služieb, ktoré občania naozaj potrebujú, ktoré chýbajú.
- Zlepšenie informovanosti občanov a vzájomného pochopenia všetkých zúčastnených strán.
- Zapojením užívateľov sociálnych služieb a verejnosti možno dosiahnuť udržateľnosť sociálnych služieb

1.1.4 Tvorba KPSS v obci Breza

Obec Breza sa rozprestiera v Podbeskydskej vrchovine na brehu rieky Bielej Oravy. Bola založená okolo roku 1580, osídlením obyvateľmi z Lokce, na základe valašského. Patrila Oravskému panstvu a spravovali ju dedičný richtári.

Obec Breza sa rozprestiera na ľavom brehu rieky Biela Orava v nadmorskej výške 604 m n. m. Najvyššími geodetickými bodmi územia sú Zraz (968 m.n.m.), Vyšná Poperačka (1 042 m.n.m.) a Vráta(1 051 m.n.m.), ktoré sú od seba oddelené dolinou Kýčery. Celková výmera územia je 2 251 ha tvaru lichobežníka.

História obce - Prvá známa písomná zmienka o obci Breza je v daňovom súpise z roku 1593. Osada v tom čase ešte neplatila zemepánovi nijaké dane, ale jej obyvatelia si stavali nové

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB OBCE BREZA, 2018 – 2027

domy na drsných a hornatých miestach. Je to nepriamy dôkaz toho, že osada existovala už niekoľko rokov predtým. Preto sa za rok vzniku považuje rok 1590. Názov Breza dostala údajne podľa brezového hája, ktorý sa nachádzal na začiatku dediny. V roku 1958 mala Breza už 9 roľníckych domov. Patrila medzi novozaložené osady v lesoch, predtým nezaradené do daňového sčítania, lebo neboli ešte celkom vystavané.

Spoločenský život v obci Breza je aktívny a zúčastňujú sa ho všetky vekové kategórie od detí po seniorov.

Obecné organizácie a združenia:

Obecné – ZŠ s MŠ Breza, miestny hasičský zbor, farnosť Breza

Kultúrne – Folklorný súbor Kýčera, Spevokol Panny Márie Snežnej, Spolok Slovenského červeného kríža, Občianske združenie ECHO Breza

Športové – obecný futbalový klub Breza, stolnotenisový oddiel, lyžiarsky oddiel, Klub biatlonu Breza

V obci sa však nenachádza lekárňa a ani zdravotné stredisko s ambulanciou, čo v značnej miere znižuje kvalitu poskytovaných služieb v obci.

Obec Breza o dianí v obci informuje obyvateľstvo a širokú verejnosť prostredníctvom príležitostných obecných novín – Brezanský život, obecnej úradnej tabule a na internetovej stránke <http://www.breza.sk/>.

V obci sú vytvorené podmienky na uskutočňovanie rôznych obecných, kultúrnych a športových podujatí, ktoré poskytujú občanom i turistom ideálne podmienky na stretávanie sa pri rôznych príležitostiach a prostredie pre trávenie voľného času.

Základné sociálno – demografické údaje o obci a obyvateľoch

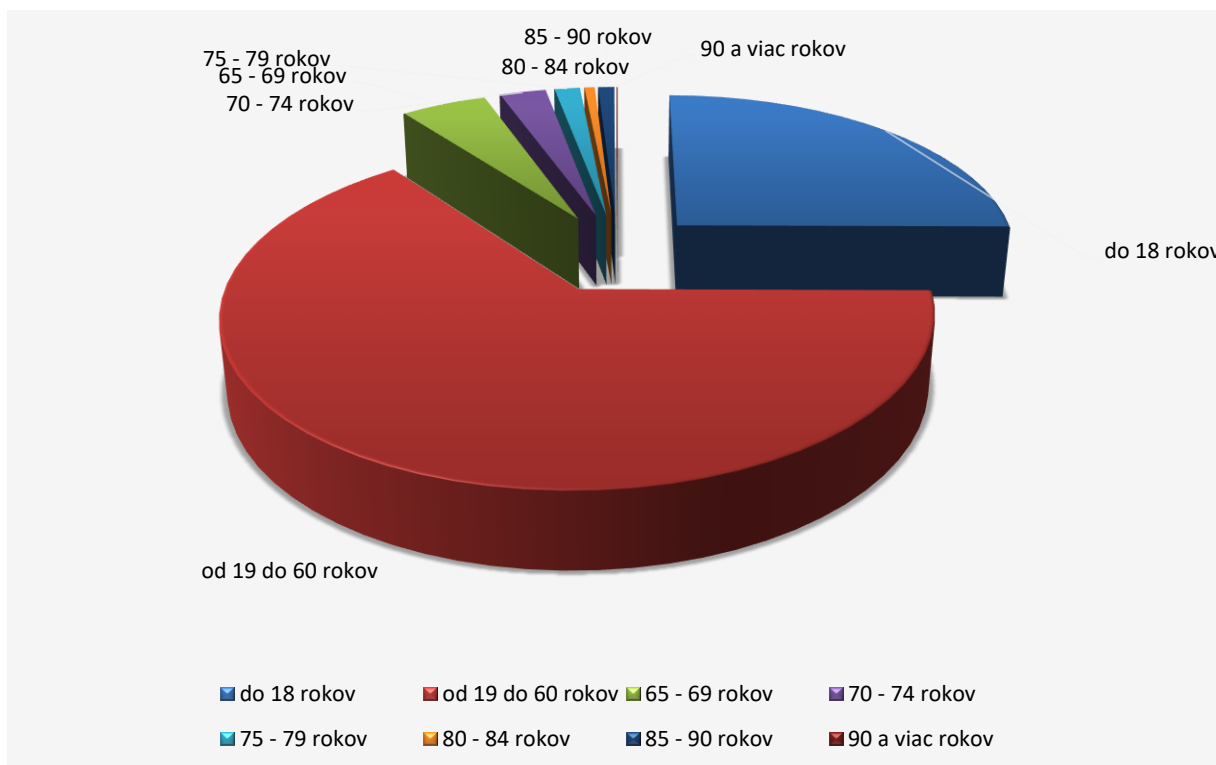
1. Názov obce	Breza
okres	Námestovo
kraj	Žilinský
2. Základné demografické údaje	
počet obyvateľov	1 632
Veková štruktúra obyvateľov	
predproduktívny vek – do 18 rokov	390

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB OBCE BREZA, 2018 – 2027

produktívny vek od 19 do 60 rokov	1 003
poproduktívny vek nad 60 rokov	242
Celkový počet rodín	372
počet novorodencov za rok	23
počet úmrtí za rok	13
počet svadiieb za rok	20
počet rozvodov za rok	1
Štruktúra obyvateľov nad 65 rokov	
65 – 69 rokov	74
70 – 74 rokov	40
75 – 79 rokov	22
80 – 84 rokov	9
85 – 90 rokov	14
90 a viac rokov	1
počet domácností jednotlivcov osamelo žijúcich nad 65 rokov	19

Veková štruktúra obyvateľov

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb v obci Breza je zmobilizovanie občanov, mimovládnych organizácií, cirkevných organizácií, dobrovoľníkov, samosprávy a orgánov štátnej správy.

Dôležité je identifikovanie sociálnych problémov v obci a návrhy ich riešení cez priority a opatrenia, a to so zreteľom na klienta, poskytovateľov sociálnych služieb, technickej vybavenosti a pod., viesť aktívny dialóg k daným problémom, podpora sociálneho fungovania participácie, predchádzať sociálnemu vylúčeniu, chudobe, sociálnej odkázanosti a prehlbovaniu týchto negatívnych a spoločenských javov, rozširovať a čo možno v najväčšej miere skvalitniť poskytovanie sociálnych služieb v obci.

1.1.5 Účastníci procesu komunitného plánovania

Jednou zo základných podmienok pre úspešný proces komunitného plánovania je zapojenie troch skupín účastníkov:

- zadávateľov sociálnych služieb
- poskytovateľov sociálnych služieb
- prijímateľov / užívateľov sociálnych služieb.

Zadávatelia sociálnych služieb sú tí, ktorým zákon ukladá zabezpečiť sociálne služby pre obyvateľov obce, ktoré spravujú. V systéme verejnej správy na Slovensku sú to obce a mestá. Úlohou samosprávnych krajov je najmä koordinovať a dopĺňať činnosť obcí tak, aby sa vytvorila efektívna a hospodárna sieť služieb pre všetkých obyvateľov kraja. Poslanci obce ako volení reprezentanti občanov majú povinnosť rozhodovať, obecný úrad a úrad samosprávneho kraja majú vykonať to, o čom poslanci rozhodli. Je veľmi dôležité, aby obec uznesením zastupiteľstva deklarovalo svoju vôľu plánovať a rozvíjať sociálne služby. Takéto politické rozhodnutie, prijaté na začiatku celého procesu, potvrdzuje legitimitu komunitného plánovania a je zárukou pre zapojenie ďalších účastníkov.

Poskytovateľom sociálnych služieb môže byť fyzická osoba, podnikateľský subjekt, súkromná nezisková organizácia, organizácia zriadená obcou, organizácia zriadená samosprávnym krajom, organizácia zriadená štátom. Všetci poskytovatelia majú pri komunitnom plánovaní rovnaké postavenie, ich ciele a zámery majú rovnakú váhu.

Poskytovatelia zapojením sa do komunitného plánovania získajú možnosť podieľať sa na utváraní celkového systému sociálnych služieb, príležitosť presadzovať vlastné zámery a ciele, príležitosť na

nadviazanie novej spolupráce, na získanie informácie o aktivitách, potrebách a trendoch v oblasti sociálnych služieb.

Kategorizácia služieb:

- poradenské a podporné služby rodine a jednotlivcom,
- služby krízovej intervencie,
- služby dlhodobej sociálnej (príp. zdravotnej) starostlivosti.

Pri realizácii komunitného plánovania sociálnych služieb je dôležité si overiť, či sú do procesu plánovania zapojení poskytovatelia zo všetkých kategórií služieb, čo je dôležité z hľadiska preberania budúcich záväzkov za poskytovanie, či rozširovanie danej služby. Pri absencii niektorých poskytovateľov je potrebné v procese komunitného plánovania rozhodnúť, či ide o službu, ktorú treba vytvoriť na komunitnej úrovni alebo ju definovať ako požiadavku na vyššiu úroveň riadenia (napr. VÚC).

Pri kategorizácii služieb nesmieme zabúdať ani na tých, ktorí realizujú nové aktivity, overujú nové metódy sociálnej práce a v súčasnosti nie sú zaradení do zákonom definovaného systému sociálnych služieb. Takými sú napr. vykonávatelia sociálnej prevencie, či terénnej sociálnej práce, prevádzkovatelia nízkoprahových centier a pod. Aj poskytovatelia a užívatelia týchto služieb musia byť prizvaní do procesu komunitného plánovania.

Komunitné plánovanie má byť zamerané najmä na **rozvoj komunitných sociálnych služieb**, ktoré sú poskytované obyvateľom danej komunity, v našom prípade obce.

Služby musia byť poskytované takým spôsobom, aby obyvatelia obce zotrvali vo svojom prirodzenom sociálnom prostredí a pritom ich potreby budú uspokojené.

Potrebné služby sú obyvateľom poskytované ambulantne (napr. poradenstvo, skupinová terapia, rehabilitácia, stravovanie, klubová činnosť ...) alebo v denných zariadeniach špecializovaných pre jednotlivé alebo vhodne kombinované skupiny (stacionár pre deti so zdravotným postihnutím, chránená dielňa pre dospelých s duševnou poruchou, stacionár pre starších ľudí ...). Podobným spôsobom sú poskytované aj odľahčovacie služby pre rodinu, ktorá sa stará o svojho postihnutého člena.

Neoddeliteľnou súčasťou komunitných služieb sú aj služby poskytované v domácnosti toho obyvateľa, ktorý ich potrebuje. Domáce a komunitné služby pre konkrétneho klienta sa môžu vhodne dopĺňať.

Užívatelia ako účastníci komunitného plánovania

Užívateľ sociálnych služieb je človek v nepriaznivej sociálnej situácii, pre ktorého sú sociálne služby určené. Sú to rovnako tí, ktorí už služby dostávajú ako aj tí, ktorí na ne čakajú. Ciele

a zámery užívateľov majú pri komunitnom plánovaní rovnakú váhu ako ciele a zámery zadávateľov a poskytovateľov. Vyhľadávanie, oslovovanie a zapájanie užívateľov do práce na komunitnom pláne je nenahraditeľná príležitosť ako získať informácie o potrebách jednotlivých sociálnych skupín, o kvalite poskytovaných služieb, ako objaviť existujúce medzery v ich ponuke a ako objaviť nové zdroje na uspokojovanie potrieb (napr. svojpomocné aktivity).

Je veľmi dôležité na začiatku i v priebehu procesu zvažovať, pre ktoré sociálne skupiny sociálne služby plánujeme.

Základnými sociálnymi skupinami, pre ktoré by sme mali sociálne služby plánovať, sú:

1. seniory, čiže obyvatelia v post-produktívnom veku (najmä starší ako 65 rokov),
2. občania so zdravotným postihnutím a duševnými poruchami, ako aj rodiny, v ktorých žijú,
3. týrané a sociálne zanedbávané deti, deti s poruchami správania a rodičia, ktorí zanedbávajú alebo nezvládajú starostlivosť a výchovu svojich detí,
4. neprispôsobiví jednotlivci, ľudia závislí od návykových látok, trestaní, nezvládajúci svoj život.

Do procesu komunitného plánovania by mali byť zapojení predstavitelia všetkých vyššie uvedených skupín, pričom treba dbať aj na bohatú vnútornú štruktúru každej z nich. Napr. u obyvateľov so zdravotným postihnutím pôjde určite o rozdielne potreby podľa druhu a miery postihnutia, ale aj podľa veku. Je potrebné zvážiť, či a ako podrobne je potrebné ďalej štrukturovať základné sociálne skupiny a či bude efektívnejšie špecializovať alebo vhodne kombinovať potrebné služby.

Užívatelia služieb sa zapojením do komunitného plánovania môžu podieľať na utváraní celkového systému sociálnych služieb, dostanú príležitosť presadzovať vlastné záujmy a ciele, príležitosť nadviazať novú spoluprácu, získať informácie o aktivitách, potrebách a trendoch v oblasti sociálnych služieb.

Verejnosť – verejnosť musí byť priebežne zoznamovaná so zámermi, výsledkami a cieľmi komunitného plánu. Cieľom vopred pripravenej informačnej stratégie je zabezpečiť prístup verejnosti k informáciám. Je žiadúce, aby sa verejnosť od začiatku zúčastňovala procesu komunitného plánovania.

Ďalšie organizácie – pri príprave komunitného plánu sú oslovené a vyzvané k spolupráci miestne organizácie aj záujmové skupiny, ktorých sa poskytovanie sociálnych služieb dotýka (napr. poisťovne, nemocnice, úrady práce, sociálnych vecí a rodiny, školy, osobitne špeciálne školy, polícia...), ale tiež občianske iniciatívy (iniciatívy na ochranu ľudských práv, športové združenia, kultúrne združenia, vzdelávacie spolky...), etnické skupiny, vrátane skupín, s ktorými je obtiažna komunikácia. Čím vyššia je miera zapojenia ďalších organizácií, ktorá sa líši podľa ich podielu na naplňovaní priorít a cieľov komunitného plánu, tým vyššia je efektívnosť procesu komunitného plánovania.

1.2 Sociálne služby

1.2.1 Legislatívny rámec sociálnych služieb.

V roku 2008 pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k zásadnej zmene pri poskytovaní sociálnych služieb v Slovenskej republike.

Prijatím zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009 sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb.

V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb tzv. štandardy kvality.

Stratégia rozvoja sociálnych služieb obce v predpokladanom komunitnom pláne zahŕňa v sebe aktualizáciu kompetencií podľa novej legislatívy zákona o sociálnych službách, ktorý značne rozširuje pôsobnosť obce a prioritne podporuje rozvoj:

- zvyšovania kvality poskytovaných sociálnych služieb,
- komunitných a terénnych služieb,
- sociálneho poradenstva, prevencie a krízovej intervencie,
- odborného a osobného rastu zamestnancov v sociálnych službách.

1.2.2 Charakteristika a klasifikácia sociálnych služieb.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5 skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

- sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízko prahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania),
- sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu),
- sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB OBCE BREZA, 2018 – 2027

služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčitateľská služba, tlmočnická služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),

- sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
- podporné služby (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, práčovňa, stredisko osobnej hygieny).

Štát priamo v § 83, odsek 2 zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách ukladá obci vypracovanie a schválenie komunitného plánu sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadní miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných na území obce a určí personálne, finančné, prevádzkové a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú odzrkadlením reálnej situácie poskytovania sociálnych služieb v SR (najmä ich nedostupnosť, nedostatočné materiálne technické zabezpečenie, personálne podmienky poskytovania sociálnych služieb) a vychádzajú z potrieb identifikovaných v rámci SR a zároveň z priorít Európskeho spoločenstva (dostupnosť, prístupnosť sociálnych služieb, ich finančná udržateľnosť).

Jedným z prierezových princípov národných priorít je deinštitucionalizácia sociálnych služieb a postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu) a podpora poskytovania terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom. Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami.

2. ANALÝZA SOCIÁLNEJ OBLASTI

2.1 Socio – demografická analýza.

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov.

Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce je PHSR obce.

PHSR obce Breza deklaruje rozšírenú víziu obce takto: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je rozvojovým dokumentom, ktorého cieľom je dosiahnutie trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce s dôrazom na využitie miestnych zdrojov, pri súčasnom rešpektovaní limit a zachovaní rovnováhy v jednotlivých zložkách života a životného prostredia. Úspešná implementácia PHSR môže v obci Breza napomôcť k zlepšeniu vybavenosti obce základnou infraštruktúrou, povzbudeniu podnikateľskej aktivity, rozvoju vidieckej turistiky, efektívnemu zvýšeniu využitia miestnych daností, aktivizácii miestneho obyvateľstva, oživeniu kultúrneho, športového a spoločenského života v obci, zlepšeniu sociálnej klímy a životného prostredia.

Následne na to môže realizácia opatrení stanovených PHSR generovať príjmy a tým zvýšiť celkovú životnú úroveň obyvateľstva a zároveň postaviť pevné základy zodpovednej miestnej samosprávy. Sociálna analýza je súhrn faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy a zámery na celoštátnej či nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj sociálnych služieb. Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene. Technologické faktory ovplyvnia tempo inovácií v technológiách, najmä informačných, podstatne zvyšujú produktivitu i kvalitu výroby. Z technologického hľadiska došlo k výraznému zlepšeniu kvality zariadení a objektov pre sociálne účely, stým však súvisí aj nárast financií potrebných na ich získanie, prevádzku a údržbu. Postupná informatizácia spoločnosti spôsobuje, že informácie z akejkolvek oblasti sú šírené a dostupné rôznym spôsobom.

V súčasnosti je možné poskytovať sociálne služby s využitím telekomunikačných technológií. Sociologické faktory majú najväčší vplyv na vývoj spoločnosti a to:

- demografické zmeny,
- znižovanie celkového počtu obyvateľov, znižovanie počtu detí a zvyšovanie počtu seniorov,

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB OBCE BREZA, 2018 – 2027

- zmeny v životnom štýle – rýchle životné tempo, viac stresu a menej pohybových aktivít, konzumný spôsob života, nárast kriminality a drogových závislostí, zhoršujúci sa zdravotný a fyzický stav populácie, vplyv techniky a médií,
- oslabovanie tradičných ľudských hodnôt,
- zhoršovanie medziľudských vzťahov a komunikácie, peniaze ako meradlo hodnôt, kríza rodiny, zvyšovanie počtu rozvodov a deti narodených mimo manželstva.

Ekonomické faktory, ktoré svojimi zmenami za posledných dvadsať rokov ovplyvnili vývoj celej spoločnosti. V oblasti služieb vo verejnom záujme došlo k zmenám systému v oblasti organizácie, riadenia aj financovania. Od 1. júla 2002, kedy sa začala decentralizácia verejnej správy, prešli sociálne zariadenia a služby do pôsobnosti samospráv. Zariadenia získali viac kompetencií, v súčasnosti majú možnosť uchádzať sa o finančné prostriedky z fondov EÚ.

Politické faktory určuje parlament a vláda zákonmi a programovými vyhláseniami alebo rozhodnutím vstúpiť do EÚ a NATO, zavedenie eura na Slovensku. Programovým vyhlásením z augusta 2006 Vláda SR sa zaviazala poskytovať pre obyvateľov taký sociálny program, ktorý bude garantovať udržanie a rozvoj ľudských, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv smerujúcich k dôstojnej životnej úrovni každého človeka. Systém sociálnej politiky bude nastavený tak, aby bol sociálne spravodlivý, transparentný, trvalo finančne udržateľný a aby zabezpečil rovnosť príležitosti.

K prioritám vlády v sociálnej oblasti patrí politika zamestnanosti, pracovné vzťahy a sociálny dialóg, sociálne zabezpečenie, podpora rodiny, podpora rodovej rovnosti a efektívnosti inštitúcií.

V snahe zabezpečiť kontinuitu a efektívnosť poskytovaných sociálnych služieb a súčasne v snahe podporiť zotrvanie ľudí odkázaných na pomoc čo najdlhšie v ich prirodzenom rodinnom prostredí v súčasnosti prebieha proces deinštitucionalizácie sociálnych služieb na Slovensku.

Vláda SR schválila dňa 30. 11. 2011 Stratégiu deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti (ďalej len „Stratégia DI“). Slovenská republika sa týmto dokumentom hlási k celosvetovému trendu systematického odstraňovania dôsledkov dlhodobo uplatňovaného, ale už historicky prekonaného modelu inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí vyžadujúcich dlhodobú pomoc a starostlivosť v špecializovaných zariadeniach, menovite detí v náhradnej starostlivosti a ľudí so zdravotným postihnutím, seniorov, a jeho nahradenie alternatívnym modelom služieb a opatrení, svojím charakterom čo najviac podobným podmienkam bežného života. Základným

zámerom deinštitucionalizácie v Slovenskej republike je vytvorenie a zabezpečenie podmienok pre nezávislý a slobodný život všetkých občanov, odkázaných na pomoc spoločnosti, v prirodzenom sociálnom prostredí komunity, prostredníctvom komplexu kvalitných alternatívnych služieb vo verejnom záujme. Dňa 14. 12. 2012 bol schválený Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb. Vypracovanie Národného akčného plánu DI je jednou zo základných úloh Stratégie DI. Národný akčný plán DI predstavuje základný plánovací dokument Stratégie DI v oblasti prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb v Slovenskej republike.

2.2 Analýza poskytovaných sociálnych služieb.

Výsledky analýzy potrieb obyvateľov v oblasti poskytovania sociálnych služieb pre občanov obce Breza bol realizovaný formou priameho ústneho prieskumu terénnej sociálnej práce už počas roka 2017.

Cieľom prieskumu bolo zistiť potreby obyvateľov obce v sociálnej oblasti a ktoré potreby resp. služby považujú za prioritné.

Osoby boli oslované náhodne a anonymne.

Prieskum sa realizoval na približne 240 osobách, čo predstavuje cca 15 % obyvateľov obce.

Na otázku: „*Ak zoberiete do úvahy všetky stránky života v obci, ako sa celkovo v obci cítite?*“

- 42,8 % opýtaných obyvateľov je určite spokojných,
- 38,4 % opýtaných obyvateľov je spokojných, čo znamená, že takmer 81,2 % obyvateľov Breza je spokojných so životom v obci,
- 95 % opýtaných obyvateľov plánuje zostať žiť v obci.

Výborne hodnotí väčšina respondentov bývanie v Breza. Za dobré považujú sociálne služby, komunitný život a voľný čas v oblasti športu.

Za problém považujú občania najmä:

- Starnúce obyvateľstvo, resp. malá pôrodnosť,
- Málo pracovných príležitostí,
- Nedostatok bytov pre mladých,
- Chýbajúce zdravotné stredisko,
- Bankomat.

V časti informovanosť o sociálnych službách na otázku: „*Na koho sa obrátite v prípade, že by ste potrebovali získať informácie o niektorej zo sociálnych služieb?*“

- až 58% z opýtaných respondentov by sa obrátilo na obecný úrad, prieskum poukázal na to, že obyvatelia Brezy využívajú sociálne služby ako stravovanie detí, taktiež v prípade sociálnej, či hmotnej núdze využívajú možnosť finančného príspevku z úradu práce.

V prípade potreby starostlivosti o nejakého člena rodiny respondenti uviedli:

- 48% opýtaných, že by uvítali informácie o možnostiach a podmienkach starostlivosti,
- 24,9 % z oslovených osôb by uvítalo zabezpečenie krátkodobých pobytov mimo rodinu pre opatrovanú osobu,
- Taktiež v prípade trvalého zdravotného postihnutia, dlhodobej choroby, staroby resp. pri strate sebestačnosti by až 56 % z opýtaných využilo služby v domácom prostredí – opatrovateľskú službu,
- 34 % z opýtaných by zabezpečilo starostlivosť v rámci rodiny (vyžitie pomoci blízkych)

Na základe názoru opýtaných respondentov by sa Obec Breza mala zamerať na:

- Štartovacie byty pre mladé rodiny (45,3%),
- Stravovanie dôchodcov (29,2%),
- Opatrovateľská služba (26,1 %),

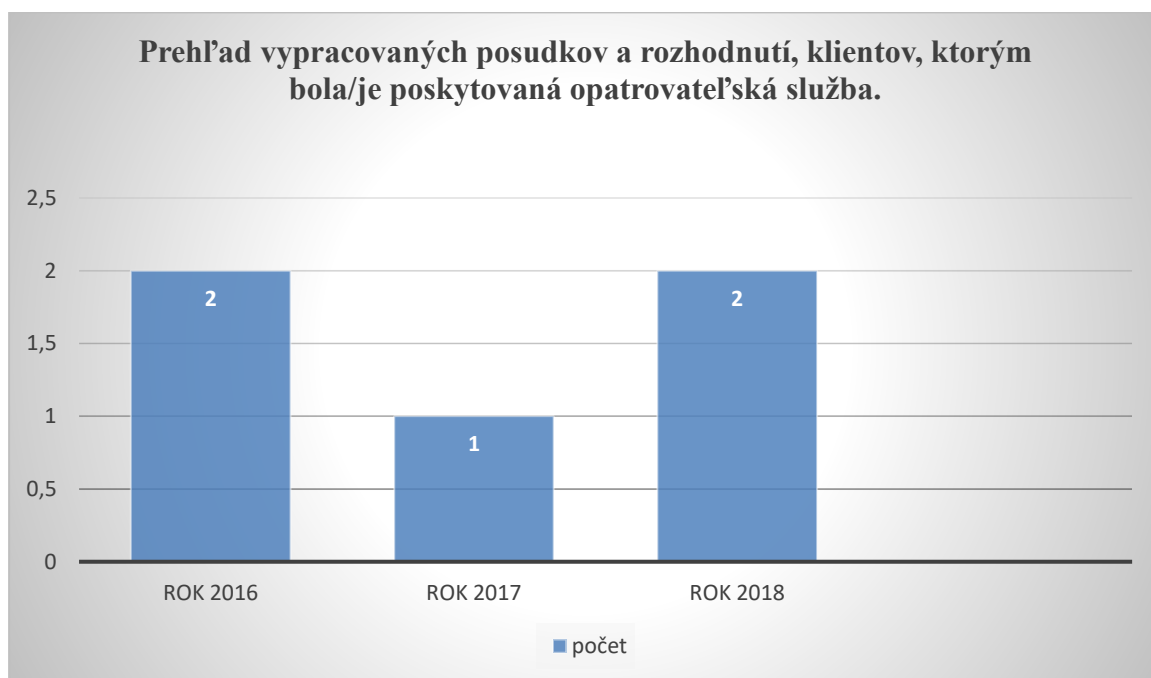
2.3 Analýza cieľových skupín a ich požiadavky na sociálne služby.

Východiskom k spracovaniu analýzy stavu poskytovaných služieb boli dostupné údaje obce Breza, odborné skúsenosti zamestnancov obce a informácie získané od organizácií pôsobiacich v obci.

Údaje boli získané osobným, telefonickým a elektronickým kontaktom s poskytovateľmi služieb. Sociálne služby na území obce Breza sú poskytované verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

Analýza sociálnych služieb v pôsobnosti obce.

V súčasnej dobe Obec má vo svojom pracovnom pomere jednu opatrovateľku.

SWOT analýza je základným nástrojom, ktorý sa používa na vyhodnotenie súčasného stavu z rôznych hľadísk, a to z hľadiska silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození. Zároveň načrtáva možné alternatívy budúceho vývoja, možnosti na ich využitie, prípadne ich riešenie.

Cieľom SWOT analýzy je posúdenie vnútorných predpokladov obce k uskutočneniu určitého zámeru a podrobenie rozboru i vonkajších príležitostí a obmedzení určovaných vonkajším prostredím. (legislatíva, dopyt občanov, a pod.)

SWOT analýza je východiskom aj pre formulovanie stratégie, ktorá vznikne ako súlad medzi internými schopnosťami obce a jej vonkajším prostredím.

SWOT analýza sociálnej oblasti obce Breza

Silné stránky – (vnútorné prostredie +)	Slabé stránky – (vnútorné prostredie, -)
<p>Silná Jednota dôchodcov (JD)</p> <p>Dobrá spolupráca obecný úrad – občan</p> <p>Spoločenský život – akcie, spolupráca, stretávanie sa , dedina žije“</p> <p>Svojpomoc – všímavosť – záujem o občana.</p> <p>Občianske združenia,</p> <p>záujmové skupiny,</p> <p>Spokojnosť občanov so životom v obci,</p> <p>Mierny nárast počtu obyvateľov obce za posledné roky</p>	<p>Veľa osamelých ľudí hlavne v dôchodkovom veku,</p> <p>Úbytok zdravotníckych služieb,</p> <p>Zlá dostupnosť odborných lekárov,</p> <p>Slabá informovanosť,</p> <p>Absencia sociálnych kontaktov,</p> <p>Nízka zručnosť práce s PC – ako vytiahnuť základné informácie z PC (ako riešiť OsL, kto platí – kto zabezpečuje – absencia brožúry),</p> <p>Nedostatok nájomných bytov pre mladé rodiny</p>
Príležitosti – (vonkajšie prostredie +)	Hrozby – (vonkajšie prostredie -)
<p>Vypracovať databázu kvalifikovaných opatrovateliek v obci,</p> <p>Rozšíriť sociálne služby,</p> <p>Vytvoriť partnerstvo s okolitými obcami,</p> <p>Využiť externé zdroje z VÚC,</p> <p>Výstavba nájomných bytov pre mladé rodiny</p>	<p>Starnutie obyvateľstva,</p> <p>Nestabilita a nedostatok vo financovaní sociálnych služieb,</p> <p>Nedostatočný záujem občanov participovať na riešení sociálnych problémov – slabá ochota spolupracovať,</p> <p>Nestabilita a nízka zrozumiteľnosť legislatívy</p>

3. STRATÉGIA ROZVOJA SOCIÁLNEJ OBLASTI 2018-2027

3.1 Ciele, priority a opatrenia rozvoja sociálnych služieb.

Vízia sa v strategickom plánovaní používa na vyjadrenie predstavy o budúcnosti. Je to stručná formulácia toho, aký bude želaný stav v danej oblasti v danom časovom horizonte.

Vízia stanovuje zmysel a smer ďalšieho postupu.

Vízia pre oblasť rozvoja sociálnych služieb v obci Breza predpokladá, že bude dobudovaná komplexná sieť soc. služieb, ktorá bude dostupná pre jednotlivé sociálne skupiny a dlhodobo udržateľná a zároveň bude zabezpečená informovanosť o soc. službách, prepojenosť a spolupráca subjektov pôsobiacich v sociálnych službách.

Strategický cieľ obce Breza v oblasti rozvoja sociálnych služieb

Zlepšená kvalita a dostupnosť sociálnych služieb pre jednotlivé sociálne skupiny v obci pre nasledovné cieľové skupiny :

- seniori
- zdravotne postihnutí občania,
- rodina s deťmi v ohrození,
- občania v núdzi a neprispôsobiví.

Sociálne služby môžu byť poskytované verejnými a neverejnými poskytovateľmi. Medzi verejných poskytovateľov soc. služieb patria obce, mestá a VÚC.

Podpora zotrvania občanov obce v ich prirodzenom prostredí, poskytovanie pobytových služieb iba v súlade s potrebou intenzívnej pomoci – poskytovať pobytové služby len vtedy, ak terénne služby nestačia pokryť potreby občanov, je hlavný cieľ Komunitného sociálneho plánu obce.

Obec Breza chce vytvoriť vhodné podmienky pre poskytovanie sociálnych služieb a plánuje zlepšiť a prispôbiť technické vybavenie obce pre všetky vekové kategórie. Cieľom je tiež vytvorenie bezbariérových prístupov pre nemožúcich a starších občanov, vytvorenie športovo-rekreačnej (oddychovej) zóny v centre obce pre všetkých obyvateľov obce Breza a širokú verejnosť.

4. IMPLEMENTÁCIA KPSS OBCE BREZA 2018 - 2027

Princípy dobrého spravovania pri realizácii Komunitného plánu sociálnych služieb:

- Participácia – zabezpečenie účasti tých, ktorí „musia“ byť zainteresovaní a umožnenie účasti tých, ktorí „chcú“ byť zainteresovaní,
- Transparentnosť – rozhodovanie v ktorejkoľvek činnosti pri realizácii KPSS je uskutočnené na základe dopredu známych kritérií,
- Verejná zodpovednosť – dodržiavanie zvolených kritérií merania výkonnosti, dodržiavanie práva a administratívnych postupov, jasná komunikácia cieľov.

Zásady uplatňovania komunitného plánu sociálnych služieb.

- KPSS je základným rozvojovým dokumentom, na ktorý sa musí prihliadať pri profilovaní všetkých rozvojových a rozvoj podporujúcich aktivít v oblasti sociálnych služieb,
- KPSS je záväzným pre tvorbu rozpočtu obce a jeho aktivity sú premietnuté do rozpočtu obce,
- KPSS je základným podkladom pre tvorbu sociálnych projektov,
- KPSS je rozvojový dokument, ktorého aktivity obec priamo realizuje (obec ako realizátor), alebo vytvára a podporuje vytvorenie podmienok na ich realizáciu (obec ako iniciátor, partner) inými subjektmi v prospech sociálneho rozvoja obce,
- KPSS je rozvojový usmerňujúci dokument pre všetky subjekty existujúce či vykonávajúce činnosť na území obce, ktoré chcú realizovať činnosti sociálneho rozvojového charakteru (podnikateľské subjekty, odborné organizácie, štátne orgány, mimovládny sektor),
- KPSS je otvorený, verejne dostupný dokument, priebežne aktualizovaný a reagujúci na prichádzajúce podnety, príležitosti a zmeny vnútorného a vonkajšieho prostredia.
- Za implementáciu, aktualizáciu a komunikáciu KPSS sú zodpovedné volené a výkonné orgány samosprávy obce. Aby bol implementačný mechanizmus KPSS efektívny, musí mať obec jasne popísané činnosti, aktivity až úlohy, ktorými sa bude KPSS zabezpečovať na úrovni programovej, realizačnej a vyhodnocovacej.

Realizácia Komunitného plánu sociálnych služieb v obci Breza bude pozostávať z vykonávania aktivít navrhnutých v komunitnom pláne, ktorý sa bude každoročne aktualizovať.

4.1 Vyhodnocovania KPSS, spôsob zmeny a aktualizácie KPSS.

Monitoring a hodnotenie sa zameriava na priebežný zber údajov hovoriacich o priebehu realizácie stratégie, o úrovni naplňania stanovených cieľov, to znamená dosiahnutých výsledkoch a dopadoch. Monitoring a hodnotenie umožňuje na základe zistených údajov robiť priebežne potrebné úpravy a korekcie v naplánovaných aktivitách tak, aby viedli k dosiahnutiu stanovených cieľov čo najefektívnejšie a to:

- metódou dotazníkového prieskumu overiť požiadavky prijímateľov, respektíve potenciálnych prijímateľov sociálnych služieb (v priebehu roku 2019),
- obecnému zastupiteľstvu predkladať správu o sociálnej situácii v obci Breza (1x ročne),
- nové skutočnosti a závery zapracúvať pravidelne do Komunitného plánu. (minimálne 1x ročne).

5. ZÁVER

Sociálna služba je činnosť poskytovaná ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii, podpora pri sociálnom začleňovaní a ochrane pred sociálnym vylúčením s cieľom umožniť im zapojenie do bežného života v spoločnosti. Práve komunitné plánovanie by malo dať odpoveď na otázky: „Koľko a aké služby je potrebné v danej komunite vytvoriť, ako majú byť lokalizované, aké ľudské a finančné zdroje máme k dispozícii?“. Určite je prínosom prístup štátu, že vytvára legislatívny rámec na presun kompetencií v danej oblasti. No zároveň je potrebné upozorniť na nedostatočné finančné krytie daného zámeru zo strany štátu. Obec preto musí využívať aj iné zdroje financovania.

Veríme, že sa nám podarí splniť naše ciele a naplniť priority, ktoré sme si ako obec stanovili. Žiaľ je potrebné si uvedomiť, že nežijeme práve v ideálnom období a celý svet momentálne trápí kríza. No aj napriek tomu dúfame, že o pár rokov sa bude našou obcou niesť detský smiech a občania budú spokojne a šťastne spolunažívať v čistej a krásnej dedinke menom Breza.

V Breze, máj 2018

Vypracovala: Ing. Kubašová Veronika

Schválilo Obecné zastupiteľstvo v Breze dňa 25.05.2018 uznesením č. 19/2018.